

Systeemverandering naar dierwaardige veehouderij vraagt ambitieuze doelen en langjarige zekerheid

Samenvattend

1. *Zet het dier centraal.* Om tot een dierwaardige veehouderij te komen dienen uiteindelijk alle dieren in een diergericht ontworpen veehouderijsysteem gehouden te worden.
2. *Inhoud voor inhoud:* Er dient nú al duidelijk aangegeven te worden welke naar een dierwaardige veehouderij tussen nu en 2040 te zetten stappen er tenminste in de AMvB opgenomen moeten worden. Ook de kantelpunten per sector, aangedragen door de Dierenbescherming dienen daarbij te worden geadresseerd.
3. *Iedereen moet iets doen, niet alleen de veehouder.* De transitie naar een dierwaardige veehouderij kan alleen als er aan bepaalde systeemvoorwaarden is voldaan. Ons advies: benader het als een systeemverandering, en erken de randvoorwaarden waaronder gehele productieketens, inclusief veehouders, naar een dierwaardige veehouderij kunnen gaan.
4. *Dit kost geld, reserveer de middelen.* De transitie naar een dierwaardige veehouderij kan alleen als daarvoor ook door de overheid voldoende middelen worden gereserveerd. Dit gelet op de doorrekening van Connecting Agri & Food i.s.m. Wageningen Economic Research en een doorrekening van Caring Farmers.
5. *Dierenwelzijn met objectieve data, metingen en advies.* Het vertrouwen tussen maatschappij en veehouderij is gebaat bij een gezaghebbende partij die objectieve informatie verzamelt over de systeemverandering naar een dierwaardige veehouderij en erover rapporteert en adviseert. Denk aan een autoriteit naar het model van de stichting Autoriteit Diergeneesmiddelen.

Huisvesting aan het dier aanpassen en niet meer andersom

Vanaf 2002 is door kabinetten beloofd dat in de veehouderij het dier in 2022 niet meer aan het systeem zou worden aangepast in plaats van andersom.

Bij een wijziging van de Wet dieren in het voorjaar van 2021 werd door Tweede en Eerste Kamer ingestemd met een amendement van het lid Vestering (PvdD) op de Wet dieren om alsnog per 2022 te regelen dat het willen houden van dieren in een bepaald systeem of bepaald type huisvesting geen reden meer kan zijn om een dier pijn te doen, bij een dier letsel te veroorzaken, dan wel de gezondheid of het welzijn van het dier te benadelen. Er bestaan diergericht ontworpen veehouderijsystemen die goed hieraan tegemoet (kunnen) komen. Voor het grootste deel van de veehouderijdieren is dit nu nog niet weggelegd. De Dierenbescherming wil alle dieren in een diergericht ontworpen houderijsysteem zien. En dat kan, in stappen, en onder bepaalde voorwaarden.

AMvB moet kanteling naar dierwaardige veehouderij regelen

De regering stelt met een Nota van Wijziging op de Wet dieren voor om een bepaling in de wet op te nemen met de strekking dat het *houders van dieren die bedrijfsmatig worden gehouden met het oog op de productie van dierlijke producten verboden is om die dieren permanent de mogelijkheid te onthouden te voorzien in de voor de desbetreffende diersoort of diercategorie bij algemene maatregel van bestuur (AMvB) aangewezen gedragsbehoeften.*

In een brief aan de Tweede Kamer in de loop van februari zal de demissionair minister van landbouw Adema de contouren schetsen van wat er in die AMvB komt te staan. De volledige tekst van de AMvB kan eind 2024 gereed zijn en het is aan een volgend Kabinet om deze in te vullen en overeenkomstig artikel 10.10 Wet dieren 'voor te hangen' bij de Tweede en Eerste Kamer.

De Dierenbescherming is van mening dat nú al duidelijk aangegeven moet worden welke naar een dierwaardige veehouderij tussen nu en 2040 te zetten stappen er tenminste in de AMvB opgenomen moeten worden en hoe daarbij met de hierna genoemde randvoorwaarden rekening wordt gehouden. Veehouders krijgen zo duidelijkheid en langjarige zekerheid.

Voortgang Convenant dierwaardige veehouderij

Het Kabinet Rutte IV heeft het initiatief genomen om met de veehouderij en maatschappelijke organisaties een Convenant Dierwaardige Veehouderij te sluiten. Bedoeling is in het convenant afspraken te maken over de tussen nu en 2040 te zetten stappen om te komen tot een Dierwaardige veehouderij zoals beschreven in een advies van de Raad voor Dierenaangelegenheden.¹ Helaas moest de voorzitter van het convenantoverleg december jl. in een brief laten weten dat het nog niet gelukt is tot een convenant te komen.²

¹ [RDA-rapport Dierwaardige veehouderij, 18 november 2021.](#)

² [Voortgangsverslag voorzitter convenant, 7 december 2023.](#)

Dat wil niet zeggen dat er bij de onderhandelingen helemaal geen voortgang is geboekt. Integendeel. De Dierenbescherming en drie veehouderijsectoren zijn erin geslaagd om samen tot een plan van aanpak te komen met betekenisvolle stappen richting een dierwaardige veehouderij, te weten met de varkenssector, met de pluimvee sector en met Caring Farmers als representant van boeren die vooroplopen in de transitie naar natuur inclusieve dierwaardige kringlooplandbouw. Met de melkvee sector is de Dierenbescherming nog in gesprek over een plan van aanpak. Het plan van aanpak van Caring Farmers is openbaar en Caring Farmers licht dit zelf in dit rondetafelgesprek toe. De overige veehouderijsectoren willen pas later inzage geven in hun plannen van aanpak voor stappen naar een dierwaardigere veehouderij als voldoende het systeemkarakter is verankerd, dus dat alle schakels van de productieketen meedoen en de overheid ook haar rol volwaardig kan invullen.

Kantelpunten naar een dierwaardige veehouderij

De Dierenbescherming verkeert niet in de positie sectorplannen openbaar te maken als de betreffende sector dat nog niet wil. In plaats daarvan heeft de Dierenbescherming daarom een korte opsomming per diercategorie gemaakt van de kantelpunten naar een dierwaardige veehouderij die volgens haar zeker in de AMvB geregeld moeten worden. Het gaat dan bijvoorbeeld om vrijloopstallen en kalf bij de koe, of om stoppen met couperen van varkensstaart, het invoeren van vrijloopkraamhokken en het varkenstoilet. Voor het pluimvee zijn dat bijvoorbeeld robuustere rassen en een lagere bezetting. Voor alle diergroepen zijn meer uitloop en meer weidegang een kantelpunt. Zie voor het volledige overzicht bijlage J bij het verslag van de voorzitter uit december 2023³. De Dierenbescherming verzoekt de Tweede Kamer uit te spreken welke onderwerpen hij op zijn minst geregeld wil zien in de nog op te stellen AMvB en daarbij in elk geval de kantelpunten aangedragen in de notitie van de Dierenbescherming te benoemen.

Snelheid realisatie dierwaardigere veehouderij afhankelijk van randvoorwaarden

Verdere verhoging van het dierenwelzijn is niet alleen een zaak van veehouders of de veehouderijsector, maar van de hele samenleving die immers jarenlang van veel en goedkope dierlijke eiwitten heeft geprofiteerd. Een veehouder kan alleen stappen zetten onder een aantal randvoorwaarden betreffende de technische haalbaarheid en financiering. En uiteindelijk moet een dierenwelzijnsmaatregel uit de markt terug te verdienen zijn en zal de consument dus moeten betalen.

Voor de technische haalbaarheid van dierenwelzijnsmaatregelen kan het van belang zijn een maatregel eerst in een pilotproef op een of enkele praktijkbedrijven uit te proberen. Daarbij moeten de risico's voor de veehouder als de proef deels of geheel mislukt afgedekt worden.

Voor de rijksoverheid betekent de invulling van de randvoorwaarden onder meer dat zij duidelijkheid moet geven over financiën ter ondersteuning. De heren Backus en Jongeneel van respectievelijk Connecting Agri & Food en Wageningen Economic Research zijn bezig door te rekenen wat de realisatie van een dierwaardige veehouderij bij benadering gaat kosten en opbrengen. Dit zal tijdens dit rondetafelgesprek worden toegelicht. In aanvulling daarop laat Caring Farmers nog eens nader berekenen wat een meer extensieve, natuur inclusieve kringloopveehouderij de samenleving kost en aan maatschappelijke baten oplevert.

Onafhankelijke Autoriteit instellen voor bewaken voortgang realisatie dierwaardige veehouderij

De systeemverandering naar een dierwaardige veehouderij is -hopelijk- een kwestie van ca 15-16 jaar. Verandering is nodig in alle schakels van de productieketens, dus van aan de boer toeleverende bedrijven zoals fokkerijen en veevoerfabrikanten en van boer tot en met retail of tot en met foodservice en consumenten. Om de lange lijn over jaren in de gaten te houden moet de voortgang realistisch en objectief worden gemeten. De Dierenbescherming beveelt u aan te verzekeren dat er een onafhankelijke autoriteit wordt ingesteld die de voortgang monitort van de invoering van dierenwelzijnsmaatregelen uit de AMvB en beoordeelt of de randvoorwaarden voldoende zijn ingevuld om een wettelijke verplichting in te laten ingaan. Die autoriteit dient ook alle betrokken partijen, dus ook bijvoorbeeld de Rijksoverheid en de supermarkten, aan te spreken op het onterecht achterblijven van inspanningen om de randvoorwaarden in te vullen. Zo komt de druk niet onterecht bij één schakel te liggen. Een dergelijke autoriteit, te vergelijken met de Stichting diergeneesmiddelen autoriteit, is ook van groot belang om het vertrouwen tussen veehouderij en samenleving te herstellen.

³ Grote kantelpunten per veehouderijsector (Dierenbescherming december 2023). [Bijlage J bij verslag voorzitter convenant](#).